

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(94) 230 def. - SYN 459
Brussel, 09.06.1994

Gewijzigd voorstel voor een

RICHTLIJN VAN DE RAAD

**betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van
werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk**

(door de Commissie overeenkomstig artikel 189 A, lid 2
van het EG-verdrag ingediend)

TOELICHTING

Gewijzigd voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk

Naar aanleiding van het door het Europees Parlement op 20 april 1994 in eerste lezing goedgekeurde advies dient de Commissie overeenkomstig artikel 189a(2), van het EG-Verdrag bij de Raad een gewijzigd voorstel voor een richtlijn in.

Er zijn twee verschillende soorten amendementen voorgesteld:

- Het eerste soort amendementen maakt het oorspronkelijke voorstel nauwkeuriger en verduidelijkt het.
- Het tweede soort amendementen is van meer algemene aard en heeft tot doel de gezondheid en de veiligheid van werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk nog verder te verbeteren.

Het gewijzigd voorstel van de Commissie bewaart de structuur en de doelstellingen van het oorspronkelijke voorstel, maar verduidelijkt en verruimt enkele bepalingen.

Van de 38 door het Europees Parlement goedgekeurde amendementen heeft de Commissie er vier in het geheel niet en een gedeeltelijk overgenomen.

De Commissie is niet akkoord gegaan met een uitbreiding tot de zelfstandigen. Het voorstel is een bijzondere richtlijn in het raam van richtlijn 89/391/EEG, waaronder alleen werknemers en werkgevers vallen. Een lagere biologische grenswaarde inzake lood voor vrouwen is niet overgenomen, omdat deze alleen tijdens zwangerschap gerechtvaardigd is. Een dergelijke bescherming wordt al geboden door de richtlijn betreffende de bescherming van zwangere werkneemsters. Een gradering van de risicobeoordeling afhankelijk van de niet-gedefinieerde term "gering", is niet goedgekeurd omdat artikel 3 van het oorspronkelijke voorstel al zorgt voor proportionaliteit tussen risico en controle en preventieve maatregelen.

De aanvulling van de considerans ter zake van de referentiemethode, die overgenomen is uit hoofdstuk B, onder 3 en 4 van bijlage II bis van richtlijn 88/642/EEG, is een gevolg van het feit dat de desbetreffende amendementen van het Europees Parlement zijn goedgekeurd.

De aanvulling van lid 8 van artikel 8 is noodzakelijk voor consistentie tussen de biologische grenswaarden en de grenswaarden. Het amendement van het Europees Parlement bevat alleen de procedure voor het vaststellen van biologische grenswaarden, doch geen verplichting voor de Lid-Staten om dergelijke waarden toe te passen.

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

DE RAAD VAN DE EUROPESE
GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting
van de Europese Economische
Gemeenschap, inzonderheid op
artikel 118A,

Gezien het voorstel van de
Commissie, opgesteld na raadpleging
van het Raadgevend Comité voor de
veiligheid, de hygiëne en de
gezondheidsbescherming op de
arbeidsplaats,

In samenwerking met het Europese
Parlement,

Gezien het advies van het
Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat in artikel 118A van
het Verdrag wordt bepaald dat de
Raad door middel van richtlijnen de
minimumvoorschriften vaststelt om
de verbetering van met name het
arbeidsmilieu te bevorderen, ten
einde een hogere graad van
bescherming van de veiligheid en de
gezondheid van de werknemers te
garanderen;

Overwegende dat volgens dit artikel
in deze richtlijnen wordt vermeden
zodanige administratieve,
financiële en juridische
verplichtingen op te leggen dat zij
oprichting en ontwikkeling van
kleine en middelgrote ondernemingen
zouden kunnen hinderen;

Overwegende dat de verbetering van
de veiligheid, de hygiëne en de
gezondheid op het werk van de
werknemers een doelstelling is die
niet ondergeschikt mag zijn aan
zuiver economische overwegingen;

Overwegende dat de naleving van
minimumvoorschriften inzake de
bescherming van de gezondheid en de
veiligheid van de werknemers tegen
risico's in verband met chemische
agentia niet slechts bescherming
van de gezondheid en de veiligheid
van iedere afzonderlijke werknemer
waarborgt, maar tevens een niveau
van minimale bescherming van alle
werknemers in de Gemeenschap
mogelijk maakt dat iedere mogelijke
verstoring van de
concurrentievoorwaarden tegengaat;

GEWIJZIGDE TEKST

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

Gelet op het Verdrag tot oprichting
van de Europese Gemeenschap,
inzonderheid op artikel 118A,

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

Overwegende dat een adequaat niveau van bescherming tegen de risico's in verband met chemische agentia voor de Gemeenschap als geheel wordt verwezenlijkt en dat dat beschermingsniveau niet door uitgebreide voorschriften maar door een kader van algemene principes wordt bereikt ten einde de Lid-Staten in staat te stellen de minimumvoorschriften op adequate wijze toe te passen;

Overwegende dat werknemers bij een werkzaamheid waarbij chemische agentia zijn betrokken bijzonder grote risico's kunnen lopen;

Overwegende dat Richtlijn 80/1107/EEG van de Raad van 27 november 1980 betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan chemische, fysische en biologische agentia op het werk, laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 88/642/EEG, Richtlijn 82/605/EEG van de Raad van 28 juni 1982 betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan metallisch lood en zijn ionverbindingen op het werk (eerste bijzondere richtlijn in de zin van artikel 8 van Richtlijn 80/1107/EEG) en Richtlijn 88/364/EEG van de Raad van 9 juni 1988 ter bescherming van werknemers door een verbod van bepaalde specifieke agentia en/of bepaalde werkzaamheden (vierde bijzondere richtlijn in de zin van artikel 8 van Richtlijn 80/1107/EEG) ter wille van de samenhang en duidelijkheid, alsmede om technische redenen, moeten worden herzien en opgenomen in een enkele richtlijn die de minimumvoorschriften vaststelt voor de bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers bij werkzaamheden waarbij chemische agentia zijn betrokken; dat deze richtlijnen kunnen komen te vervallen;

Overwegende dat deze richtlijn een bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk.

Overwegende dat de bepalingen van voornoemde richtlijn ten volle van toepassing zijn met betrekking tot

GEWIJZIGDE TEKST

Overwegende dat werknemers bij een werkzaamheid waarbij chemische agentia betrokken zijn risico's kunnen lopen;

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

aan chemische agentia blootgestelde werknemers, onverminderd meer dwingende en/of specifieke bepalingen die in de onderhavige richtlijn zijn opgenomen;

Overwegende dat Richtlijn 67/548/EEG van de Raad van 27 juni 1967 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen, laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 92/32/EEG, Richtlijn 78/631/EEG van de Raad van 26 juni 1978 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving van de Lid-Statens inzake de indeling, de verpakking en etikettering van gevaarlijke preparaten (pesticiden) en Richtlijn 88/379/EEG van de Raad van 7 juni 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen van de Lid-Statens inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten, laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 90/492/EEG, een systeem van specifieke informatie over gevaarlijke stoffen en preparaten omschrijven en vastleggen in de vorm van veiligheidsinformatiebladen die voornamelijk bestemd zijn voor industriële gebruikers ten einde hen in staat te stellen de maatregelen te treffen die nodig zijn om de gezondheid en de veiligheid van de werknemers te waarborgen;

Overwegende dat in Richtlijn 92/58/EEG van de Raad van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften voor veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk een systeem wordt vastgelegd voor het markeren van vaten en buizen die gebruikt worden voor gevaarlijke stoffen of preparaten op het werk;

Overwegende dat Richtlijn 82/501/EEG van de Raad van 24 juli 1982 inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten de beperking van de gevolgen voor mens en milieu en het waarborgen van een hoog niveau van bescherming tegen dergelijke ongevallen en de gevolgen ervan in de gehele Gemeenschap tot doel heeft;

Overwegende dat het, ten einde de voor werknemers beschikbare

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

informatie ter waarborging van een hoger beschermingsniveau te vervolledigen, noodzakelijk is de werknemers en hun vertegenwoordigers op de hoogte te houden van de risico's die chemische agentia voor hun veiligheid en gezondheid kunnen meebrengen en van de maatregelen die noodzakelijk zijn om deze risico's te verkleinen of uit de weg te ruimen en dat zij in de gelegenheid moeten zijn te controleren of de nodige beschermende maatregelen worden genomen;

Overwegende dat de werkgevers op de hoogte moeten blijven van de nieuwe ontwikkelingen in de technologie met het oog op de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers en regelmatig de gevolgen voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers moeten evalueren;

Overwegende dat, hoewel in sommige gevallen de wetenschappelijke kennis mogelijk onvoldoende is om een grenswaarde voor blootstelling aan een chemisch agens vast te kunnen stellen beneden dewelke geen gezondheidsrisico's meer bestaan, een beperking van de blootstelling aan chemische agentia deze risico's desalniettemin zal verminderen;

Overwegende dat Richtlijn 91/322/EEG van de Commissie indicatieve grenswaarden vaststelt, zoals voorzien in Richtlijn 80/1107/EEG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan chemische, fysische en biologische agentia op het werk en dat voornoemde richtlijn gehandhaafd moet blijven als onderdeel van het bestaande kader;

GEWIJZIGDE TEKST

Overwegende dat de eisen van Richtlijn 88/642/EEG zijn vervangen door de bepalingen van artikel 14 van deze Richtlijn en overwegende dat in de referentiemethode van bijlage II bis van Richtlijn 88/642/EEG en in het bijzonder de punten 3 en 4 daarvan, een procedure wordt vastgesteld voor het verrichten van metingen van een concentratie van een chemisch agens in de lucht op de werkplek, moeten de twee bovengenoemde punten in deze Richtlijn worden behouden, tevens overwegende dat deze methoden binnen vijf jaar worden herzien aan de hand van moderne normen voor de algemene eisen voor

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>Overwegende dat onder toepassing van de procedure als vastgelegd in artikel 13 de technische uitvoeringsmaatregelen voor de toepassing van deze richtlijn worden toevertrouwd aan de Commissie, in nauwe samenwerking met de Lid-Staten;</p> <p>Overwegende dat de onderhavige richtlijn een praktische bijdrage vormt tot de schepping van een sociale dimensie van de interne markt,</p> <p>HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:</p> <p>DEEL I</p> <p>ALGEMENE BEPALINGEN</p> <p>Artikel 1</p> <p>Onderwerp</p> <ol style="list-style-type: none">1. Deze richtlijn, die de [] bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG, legt de minimumvoorschriften vast voor de bescherming van werknemers tegen risico's voor hun gezondheid en veiligheid die zich als gevolg van de effecten van chemische agentia die aanwezig zijn op de werkplek of als gevolg van een werkzaamheid waarbij chemische agentia zijn betrokken, voordoen of kunnen voordoen.2. De voorschriften van deze richtlijn zijn van toepassing op alle chemische agentia op het werk, onverminderd andere communautaire bepalingen krachtens Richtlijn 82/501/EEG, zoals laatstelijk gewijzigd, inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten en de bepalingen voor chemische agentia waarop maatregelen voor stralingsbescherming van toepassing zijn uit hoofde van de richtlijnen die zijn vastgesteld krachtens het Verdrag tot oprichting van de	<p>de verrichting van meetprocedures en voor apparaten voor metingen op de werkplek;</p>

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

Europese Gemeenschap voor
Atoomenergie.

3. Op carcinogene agentia op het werk zijn de bepalingen van Richtlijn 90/394/EEG van de Raad van toepassing, voor zover deze gunstiger zijn voor de veiligheid en gezondheid van werknemers tijdens het werk.
4. De bepalingen van Richtlijn 89/391/EEG zijn volledig van toepassing op het gehele in lid 1 bedoelde gebied, onverminderd meer dwingende en/of specifieke bepalingen die in de onderhavige richtlijn zijn opgenomen.
5. De bevoegde autoriteiten controleren regelmatig of de werkgevers de passende maatregelen hebben genomen om de gezondheid en veiligheid van de werknemers te beschermen en de risicobeoordeling overeenkomstig artikel 3, lid 2, te herzien.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van de onderhavige richtlijn wordt verstaan onder:

- a) "Chemisch agens": elk chemisch element of chemische verbinding, op zichzelf of als bijmengsel, zoals deze in natuurlijke staat voorkomt of het resultaat is van een werkzaamheid, al dan niet opzettelijk geproduceerd en al dan niet op de markt gebracht;
 - b) "Werkzaamheid met chemische agentia": iedere werkzaamheid waarbij chemische agentia gebruikt worden of bestemd zijn voor gebruik in een proces, waaronder de produktie, het intern transport, de opslag, het vervoer of de verwijdering en de behandeling, of die het gevolg zijn van een dergelijke werkzaamheid;
 - c) "Grenswaarde voor beroepsmatige blootstelling": tenzij anders gespecificeerd, de concentratie van een chemisch agens op de werkplek in de lucht binnen het ademhalingsbereik van een werknemer, met inbegrip van
- c) "Grenswaarde voor beroepsmatige blootstelling": tenzij in deze richtlijn anders gespecificeerd, de concentratie van een chemisch agens op de werkplek in de lucht binnen het ademhalingsbereik van een

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

"grenswaarden" en
"referentiewaarden voor
beroepsblootstelling";

- d) "Biologische grenswaarde": de concentratiegrens in het passend biologisch medium van het agens in kwestie, de metaboliet daarvan of een indicator van het effect;
- e) "Gevaar": de inherente eigenschap van een chemisch agens met het vermogen om schade te berokkenen;
- f) "Risico": de waarschijnlijkheid dat bij gebruik en/of blootstelling het vermogen om schade te berokkenen werkelijkheid wordt;
- g) "Bevoegd persoon": elke persoon die de nodige kennis, ervaring, praktische bekwaamheid en vaardigheden bezit om de taak in kwestie te verrichten;
- h) "Afvalprodukt": elk na een chemisch proces overblijvend chemisch agens of elk door een chemisch agens besmet voorwerp of materiaal, dat voor verwijdering is bestemd;
- i) "Gezondheidstoezicht": de beoordeling van een afzonderlijke werknemer ten einde zijn gezondheidstoestand vast te stellen.

DEEL II

TOT DE WERKGEVERS GERICHTE
BEPALINGEN

Artikel 3

Algemene verplichtingen

1. Teneinde de veiligheid en gezondheid van de werknemers te beschermen treft de werkgever de noodzakelijke maatregelen, met inbegrip van de toewijzing van specifieke taken aan een bevoegd persoon, om te waarborgen dat in geval van werkzaamheden met chemische agentia:

GEWIJZIGDE TEKST

werknemer, met inbegrip van
"grenswaarden" en
"referentiewaarden voor
beroepsblootstelling";

1. Teneinde de veiligheid en gezondheid van de werknemers te beschermen treft de werkgever de noodzakelijke preventieve maatregelen als bedoeld in artikel 6, lid 1 en lid 2, van richtlijn 89/391/EEG, om te waarborgen dat in geval van werkzaamheden met chemische agentia:

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>a) de werknemers de hun opgedragen werkzaamheden kunnen uitvoeren zonder hun veiligheid, gezondheid en/of die van andere werknemers in gevaar te brengen;</p> <p>b) het bedienen van werkplekken wanneer werknemers aanwezig zijn onder de verantwoordelijkheid van een met het toezicht belast persoon plaatsvindt;</p> <p>c) een werkzaamheid die een bijzonder risico met zich meebrengt slechts aan bevoegd personeel wordt toevertrouwd en in overeenstemming met de gegeven instructies wordt uitgevoerd;</p> <p>d) doeltreffende regelingen worden getroffen voor ongevallen en noodsituaties, met inbegrip van ter zake doende veiligheidsoefeningen die met regelmatige tussenpozen moeten worden uitgevoerd;</p> <p>e) alle veiligheids- en gezondheidsinstructies voor de betrokken werknemers begrijpelijk zijn;</p> <p>f) passende eerste-hulpvoorzieningen ter beschikking worden gesteld.</p> <p>2. De werkgever dient in het bezit te zijn van de in een document vastgelegde beoordeling van de risico's betreffende veiligheid en gezondheid, hierna te noemen het veiligheids- en gezondheidsdocument, dat steeds bijgewerkt dient te zijn.</p> <p>In het veiligheids- en gezondheidsdocument moet in het bijzonder worden vermeld:</p> <p>- een beoordeling van de risico's die de werknemers lopen tijdens een werkzaamheid waarbij</p>	<p>c) werk slechts aan bevoegd personeel wordt toevertrouwd en in overeenstemming met de gegeven instructies wordt uitgeoefend;</p> <p>d) doeltreffende regelingen worden getroffen voor incidenten, ongevallen en noodsituaties, met inbegrip van ter zake doende veiligheidsoefeningen die met regelmatige tussenpozen moeten worden uitgevoerd;</p> <p>f) passende eerste-hulpvoorzieningen en goed opgeleid personeel ter beschikking worden gesteld.</p> <p>In het veiligheids- en gezondheidsdocument moeten alle risico's die de werknemers lopen wegens de intrinsieke eigenschappen van de agentia, alleen of in combinatie, het niveau van blootstelling en de arbeidsomstandigheden waarbij chemische agentia zijn betrokken worden vastgesteld, en moet in het bijzonder worden vermeld:</p>

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

chemische agentia zijn betrokken en dat een bevoegd persoon deze beoordeling heeft opgesteld; wanneer een chemisch agens het onderwerp is geweest van een specifieke evaluatie van de risico's voor de gebruikers ervan als onderdeel van een procedure tot machtiging om het op de markt te brengen, moet in de risicobeoordeling rekening worden gehouden met de resultaten van die evaluatie;

- dat passende maatregelen om de doelstelling van de richtlijn te verwezenlijken en in het bijzonder alle in andere communautaire wetgeving opgenomen voorzorgsmaatregelen ter bescherming van de gezondheid en veiligheid van de werknemers zijn getroffen;
- dat het ontwerp, gebruik en onderhoud van de voor de chemische agentia te gebruiken uitrusting veilig zijn;
- dat een bijgewerkte lijst van de gebruikte of voor gebruik bedoelde chemische agentia op het werk is opgesteld.

Het veiligheids- en gezondheidsdocument wordt opgesteld voor het begin van de werkzaamheid en bijgewerkt, met name indien ingrijpende veranderingen hebben plaatsgevonden waardoor het verouderd kan zijn.

De werkgever draagt er zorg voor dat de werknemers op de hoogte zijn van de inhoud van het veiligheids- en gezondheidsdocument wanneer een belangrijke verandering op de werkplek een wijziging in het document ten gevolge heeft.

3. De werkgever zorgt ervoor dat het risico van een chemisch agens voor de veiligheid en gezondheid van werknemers op het werk wordt opgeheven of verkleind, met name door het opheffen van het risico aan de bron en door te streven naar de maximale vermindering van het risico door collectieve beschermende maatregelen, met name door schonere

GEWIJZIGDE TEKST

- dat passende maatregelen om de doelstelling van de richtlijn te verwezenlijken zijn getroffen;

- dat het ontwerp, de werksystemen en het onderhoud van de werkplek en van de voor de chemische agentia te gebruiken uitrusting veilig zijn;

3. De werkgever zorgt ervoor dat het risico van een chemisch agens voor de veiligheid en gezondheid van werknemers op het werk wordt opgeheven of verkleind, met name door het opheffen van het risico aan de bron en door te streven naar de maximale vermindering van het risico door collectieve beschermende maatregelen, met name door schonere

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

technologieën en aan de hand van de laatste ontwikkelingen in de techniek, in plaats van door individuele beschermende maatregelen.

4. Voor bepaalde bijzondere werkzaamheden, zoals onderhoud, binnen een onderneming of inrichting ten aanzien waarvan kan worden verwacht dat, zelfs nadat alle technische maatregelen zijn genomen, de mogelijkheid van een significante blootstelling aanwezig blijft of die om andere redenen schadelijke gevolgen voor de veiligheid en gezondheid kunnen hebben, neemt de werkgever, na raadpleging van de werknemers of hun vertegenwoordigers in de onderneming of inrichting, de maatregelen die nodig zijn om de duur van de blootstelling van de werknemers tot een minimum te beperken en de bescherming van werknemers bij het verrichten van dergelijke werkzaamheden te waarborgen.

De werkgever draagt er zorg voor dat deze werkzaamheden alleen plaatsvinden in duidelijk afgebakende en gemarkeerde zones en dat op andere manieren wordt voorkomen dat niet nadrukkelijk bevoegde personen toegang tot dergelijke zones hebben.

5. De door de werkgever getroffen maatregelen om aan de eisen van deze richtlijn te voldoen, dienen in overeenstemming te zijn met de noodzaak de volksgezondheid en het milieu te beschermen.

Artikel 4

Bijzondere beschermings- en preventiemaatregelen

De werkgever treft maatregelen en voorzorgsmaatregelen in overeenstemming met de aard van het risico:

GEWIJZIGDE TEKST

technologieën en andere organisatorische en technische maatregelen zodra die beschikbaar komen, in plaats van door individuele beschermende maatregelen.

De werkgever treft maatregelen en voorzorgsmaatregelen in overeenstemming met de aard van het risico op het werk:

- door te zorgen voor opleiding en veilige werkprocedures;

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<ul style="list-style-type: none"> - door een geschikte en veilige uitrusting en procesapparatuur ter beschikking te stellen; - door de hoeveelheid van een gevaarlijk chemisch agens op de werkplek te beperken en door onverenigbare chemische agentia te scheiden; - door het uitbreken en verspreiden van branden en het zich voordoen van explosies te vermijden, ontdekken en bestrijden, en - door explosieve en/of gevaarlijke atmosferen te voorkomen. <p>Artikel 5</p> <p>Communicatie, waarschuwings- en alarmsystemen</p> <p>De werkgever neemt de noodzakelijke maatregelen om een toegenomen risico voor de veiligheid en gezondheid te signaleren en, indien noodzakelijk, het mogelijk te maken dat onmiddellijk hulpacties en evacuatie- en reddingsoperaties worden ondernomen.</p> <p>Artikel 6</p> <p>Voorlichting van de werknemers</p> <p>1. Onverminderd artikel 10 van Richtlijn 89/391/ EEG worden de werknemers en/of hun vertegenwoordigers voorzien van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorlichting over chemische agentia, zoals bedoeld in punt 9 van de bijlage, in een begrijpelijke, aan de behoefte van de individuele 	<ul style="list-style-type: none"> - door te zorgen voor passende veiligheidsuitrusting en faciliteiten ten behoeve van de werknemers; - door de hoeveelheid van een gevaarlijk chemisch agens op de werkplek te beperken tot hetgeen voor de aard van het proces essentieel is en door onverenigbare chemische agentia die door hun onverenigbaarheid risico's voor gezondheid en veiligheid opleveren, te scheiden. - door het uitbreken en verspreiden van branden en verbreking van de insluiting te vermijden, ontdekken en bestrijden, en <p>De werkgever neemt de noodzakelijke maatregelen om een toegenomen risico voor de veiligheid en gezondheid te signaleren en, indien noodzakelijk, een adequate reactie mogelijk te maken en onmiddellijk tegenmaatregelen, hulpacties en evacuatie- en reddingsoperaties te ondernemen.</p>

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>werknemer aangepaste vorm;</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorlichting over passende voorzorgsmaatregelen en te ondernemen acties om zichzelf en andere werknemers op de werkplek te beschermen; - schriftelijke, bijgewerkte informatie wanneer dat volgens de in overeenstemming met artikel 3, lid 2, uitgevoerde evaluatie noodzakelijk blijkt. <p>2. De werkgever draagt er zorg voor dat de verpakkingen die voor chemische agentia op het werk gebruikt worden veiligheidsaanduidingen bevatten of gemarkeerd zijn met de identificatie en de aard van de inhoud en de gevaren daarvan. Indien bij de levering geen veiligheidsinformatieblad is verstrekt, moet de werkgever de ter zake doende informatie van de leverancier of andere bronnen verkrijgen en mag hij het chemische agens niet gebruiken alvorens deze informatie is verkregen en in bezit van de werknemers is gesteld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - voorlichting over passende voorzorgsmaatregelen en te ondernemen acties om zichzelf en andere werknemers op de werkplek te beschermen; - schriftelijke, bijgewerkte informatie wanneer die informatie volgens de in overeenstemming met artikel 3, lid 2, uitgevoerde evaluatie noodzakelijk blijkt. <p>2. De werkgever draagt er zorg voor dat de verpakkingen die voor chemische agentia op het werk gebruikt worden veiligheidsaanduidingen bevatten of gemarkeerd zijn met de identificatie en de aard van de inhoud en de gevaren daarvan, althans duidelijk herkenbaar zijn wat betreft de aard en de gevaren van de inhoud. Indien bij de levering geen veiligheidsinformatieblad is verstrekt, moet de werkgever de ter zake doende informatie van de leverancier of andere bronnen verkrijgen en mag hij het chemische agens niet gebruiken alvorens deze informatie is verkregen en in bezit van de werknemers is gesteld.</p>
<p>DEEL III</p> <p>IVERSE BEPALINGEN</p> <p>Artikel 7</p> <p>Verboden</p> <p>1. Het produceren, vervaardigen of op het werk gebruiken van chemische agentia en de hierna vermelde werkzaamheden zijn verboden tot de hieronder genoemde omvang. Het verbod geldt niet indien het chemische agens aanwezig is in een ander chemisch agens of deel uitmaakt van een afvalprodukt, mits de individuele concentratie daarin beneden de vastgelegde</p>	

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

grenswaarde blijft.

EINECS nr. (*)	CAS nr. (*)	Naam van het agens	Concentratie-limiet voor vrijstelling
202-080-4	91-59-8	2-naftylamine en de zouten daarvan	0,1 % w/w
202-177-1	92-67-1	4-aminodifenyl en de zouten daarvan	0,1 % w/w
202-199-1	92-82-5	Benzidine en de zouten daarvan	0,1 % w/w
202-204-7	92-93-3	4-nitrodifenyl	0,1 % w/w

- (1) EINECS: European Inventory of Existing Chemical Substances
- (2) CAS: Chemical Abstract Service

2. Op verzoek van een werkgever kunnen de Lid-Statens bijzondere ontheffingen verlenen van het in lid 1 bepaalde in de volgende omstandigheden:

- wanneer het uitsluitend gaat om wetenschappelijk onderzoek en testen, daaronder begrepen analyse;
- wanneer het gaat om werkzaamheden die zijn bedoeld om de verboden chemische agentia te verwijderen;
- mits de produktie of het gebruik plaatsvindt in een gesloten systeem en het chemisch agens aan het eind van het proces niet meer overblijft.

3. De wijzigingen die noodzakelijk zijn met betrekking tot de chemische agentia en werkzaamheden die reeds onder dit artikel vallen, worden vastgesteld en goedgekeurd overeenkomstig de in artikel 13 bedoelde procedure.

Artikel 8

Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling

1. Grenswaarden voor beroepsmatige

Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling en biologische grenswaarden

1. Limieten voor beroepsmatige

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

blootstelling worden opgesteld overeenkomstig de in artikel 13 bedoelde procedure, met inachtneming van de beschikbare informatie, daaronder begrepen wetenschappelijke en technische gegevens.

2. Voor ieder chemisch agens waarvoor een grenswaarde is opgenomen in de bijlage (punt 10) stellen de Lid-Staten een overeenkomstige grenswaarde voor beroepsmatige blootstelling vast die niet mag worden overschreden.
3. Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling die bij Richtlijn 91/322/EEG zijn vastgesteld als indicatieve grenswaarden zullen in deze richtlijn als referentiewaarden voor beroepsmatige blootstelling worden beschouwd.
4. De Lid-Staten houden rekening met de referentiewaarden voor beroepsmatige blootstelling wanneer zij grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling op hun grondgebied vaststellen.

GEWIJZIGDE TEKST

blootstelling, op communautair niveau vastgesteld na evaluatie van de jongste beschikbare wetenschappelijke gegevens die voor de gevolgen voor de gezondheid op het werk en voor meetaspecten van belang zijn, worden vastgesteld of herzien na raadpleging van het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats, overeenkomstig de in Artikel 13 bedoelde procedure. In deze Richtlijn worden deze limieten voor beroepsmatige blootstelling "referentiewaarden voor beroepsmatige blootstelling" genoemd.

SCHRAPPEN

2. Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling die bij Richtlijn 91/322/EEG zijn vastgesteld als indicatieve grenswaarden zullen in deze richtlijn als referentiewaarden voor beroepsmatige blootstelling worden beschouwd.
3. De Lid-Staten houden rekening met de referentiewaarden voor beroepsmatige blootstelling wanneer zij grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling op hun grondgebied vaststellen. Zij stellen de werknemers- en werkgeversorganisatie van de referentiewaarden in kennis. De lid-staten stellen in samenwerking met deze organisaties vast wanneer de nationale grenswaarden op de referentiewaarden moeten aansluiten.
4. Limieten voor beroepsmatige blootstelling, op communautair niveau vastgesteld na evaluatie van de jongste beschikbare wetenschappelijke gegevens die voor de gevolgen voor de gezondheid op het werk en voor meetaspecten van belang zijn en rekening houdende met technische en haalbaarheidsfactoren, met

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

5. Wanneer een Lid-Staat op grond van nieuwe gegevens een grenswaarde voor beroepsmatige blootstelling voor een chemisch

GEWIJZIGDE TEKST

handhaving van de doelstellingen van het waarborgen van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers op het werk, worden vastgesteld of herzien na raadpleging van het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats, overeenkomstig de in Artikel 118 A van het Verdrag bedoelde procedure. In deze Richtlijn worden deze limieten voor beroepsmatige blootstelling "grenswaarden" genoemd.

5. Voor elk chemisch agens waarvoor een grenswaarde is vastgesteld, stellen de Lid-Staten een overeenkomstige nationale limiet voor beroepsmatige blootstelling vast die gebaseerd is op de minimumeis van de Gemeenschap, maar deze niet mag overschrijden.
6. De Commissie bezielt elke referentiewaarde voor beroepsmatige blootstelling binnen vijf jaar na de vaststelling ervan opnieuw en gaat na of moet worden voorgesteld deze om te zetten in een grenswaarde, dan wel referentiewaarde moet blijven.
7. In biologische grenswaarden wordt rekening gehouden met de beschikbare informatie, met inbegrip van wetenschappelijke en technische gegevens; deze biologische grenswaarden worden na raadpleging van het raadgevend comité volgens de procedure van artikel 118A van het Verdrag vastgesteld.
8. Voor elk chemisch agens waarvoor een biologische grenswaarde is vastgesteld, stellen de Lid-Staten een overeenkomstige nationale biologische grenswaarde vast die gebaseerd is op de minimumeis van de Gemeenschap, maar deze niet mag overschrijden.
9. Wanneer een Lid-Staat een nationale limiet voor beroepsmatige blootstelling of een nationale biologische

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

agens invoert of herziet, stelt deze de Commissie en de andere Lid-Staten daarvan in kennis onder vermelding van de ter zake doende wetenschappelijke en technische gegevens.

Artikel 9

Gezondheidstoezicht

De Lid-Staten stellen maatregelen vast om ervoor te zorgen dat de werknemers onder passend gezondheidstoezicht staan dat afgestemd is op de risico's voor hun veiligheid en gezondheid op het werk in overeenstemming met artikel 14 van Richtlijn 89/391/EEG.

Artikel 10

Raadpleging en deelneming van de werknemers

De raadpleging en deelneming van werknemers en/of hun vertegenwoordigers in verband met kwesties de onderhavige richtlijn betreffende, vinden plaats overeenkomstig het bepaalde in artikel 11 van Richtlijn 89/391/EEG. Met name treft de werkgever regelingen om de deelneming van de werknemers en/of hun vertegenwoordigers bij de beoordeling van hun werkplek en bij de vaststelling van de voorzorgsmaatregelen die moeten worden getroffen wanneer er aanwijzingen zijn dat een grenswaarde voor beroepsmatige blootstelling of biologische grenswaarde wordt overschreden, te vergemakkelijken.

Artikel 11

Minimumvoorschriften inzake gezondheid en veiligheid

1. Een nieuwe werkzaamheid waarbij voor de eerste maal chemische agentia zijn betrokken na de in artikel 14 genoemde datum van

GEWIJZIGDE TEKST

grenswaarde voor een chemisch agens vaststelt of herziet, stelt deze de Commissie en de andere Lid-Staten daarvan in kennis onder vermelding van de ter zake dienende wetenschappelijke en technische gegevens.

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

inwerkingtreding van deze richtlijn moet voldoen aan de in de bijlage vastgestelde minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid.

2. Een werkzaamheid waarbij chemische agentia zijn betrokken die reeds bestaat op de in artikel 14 bedoelde datum van inwerkingtreding van deze richtlijn moet zo spoedig mogelijk en uiterlijk vijf jaar na die datum voldoen aan de in de bijlage vastgelegde minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid.

Artikel 12

Wijzigingen van de bijlage

1. Aanpassingen van strikt technische aard van de bijlage in verband met:

- de vaststelling van richtlijnen op het gebied van de technische harmonisatie en normalisatie betreffende chemische agentia,

en/of

- de technische vooruitgang, veranderingen in internationale voorschriften of specificaties en nieuwe inzichten op het gebied van chemische agentia,

worden vastgesteld volgens de procedure bedoeld in artikel 13.

2. Gedetailleerde voorschriften voor de technische begeleiding bij de tenuitvoerlegging van de bepalingen van deze richtlijn worden vastgesteld overeenkomstig de in artikel 13 bedoelde procedure.

GEWIJZIGDE TEKST

2. Een werkzaamheid waarbij chemische agentia zijn betrokken die reeds bestaat op de in artikel 15 bedoelde datum van inwerkingtreding van deze richtlijn moet zo spoedig mogelijk en uiterlijk vijf jaar na die datum voldoen aan de in de bijlage vastgelegde minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid.

Wijzigingen van de bijlage en praktische tenuitvoerlegging

2. Gedetailleerde voorschriften voor de technische begeleiding bij de praktische tenuitvoerlegging van de bepalingen van deze richtlijn worden, na overleg met de sociale partners, vastgesteld overeenkomstig de in artikel 13 bedoelde procedure.

3. Binnen vijf jaar na de vaststelling van deze richtlijn

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

worden de bepalingen van punt
12 van de bijlage herzien aan
de hand van de technische
voortgang.

Artikel 13

Comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door het comité opgericht in artikel 17, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG.
2. In de gevallen waarin wordt verwezen naar de in dit artikel omschreven procedure, wordt deze bij het comité ingeleid door de voorzitter, hetzij op diens initiatief, hetzij op verzoek van een vertegenwoordiger van een Lid-Staat.

De vertegenwoordiger van de Commissie legt het comité een ontwerp voor van de te nemen maatregelen. Het comité brengt advies uit over dit ontwerp binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen naar gelang van de urgentie van de materie. Het comité spreekt zich uit met de meerderheid van stemmen die in artikel 148, lid 2, van het Verdrag is voorgeschreven voor de aanneming van de besluiten die de Raad op voorstel van de Commissie dient te nemen. Bij stemming in het comité worden de stemmen van de vertegenwoordigers van de Lid-Staten gewogen overeenkomstig genoemd artikel. De voorzitter neemt niet aan de stemming deel.

De Commissie stelt de beoogde maatregelen vast wanneer zij in overeenstemming zijn met het advies van het comité.

Wanneer de beoogde maatregelen niet in overeenstemming zijn met het advies van het comité, of indien geen advies is uitgebracht, dient de Commissie onverwijld bij de Raad een voorstel in betreffende de te nemen maatregelen. De Raad

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

besluit met gekwalificeerde
meerderheid van stemmen.

Indien de Raad, na verloop van
een termijn van drie maanden na
de indiening van het voorstel
bij de Raad, geen besluit heeft
genomen, worden de voorgestelde
maatregelen door de Commissie
vastgesteld.

Artikel 14

Vervallenverklaring

1. Op de dag dat deze richtlijn
van kracht wordt, komen
onderstaande richtlijnen te
vervallen:
 - Richtlijn 80/1107/EEG,
zoals gewijzigd bij
Richtlijn 88/642/EEG,
betreffende de bescherming
van werknemers tegen de
risico's van blootstelling
aan chemische, fysische en
biologische agentia op het
werk;
 - Richtlijn 82/605/EEG
betreffende de bescherming
van werknemers tegen de
risico's van blootstelling
aan metallisch lood en zijn
ionverbindingen op het
werk;
 - Richtlijn 88/364/EEG ter
bescherming van werknemers
door een verbod van
bepaalde specifieke agentia
en/of bepaalde
werkzaamheden.
2. De verwijzing in:
 - artikel 15, lid 1, van
Richtlijn 83/477/EEG en
artikel 1, lid 5, van
Richtlijn 91/382/EEG tot
wijziging van Richtlijn
83/477/EEG betreffende de
bescherming van werknemers
tegen de risico's van
blootstelling aan asbest op
het werk;
 - artikel 12, lid 2, van
Richtlijn 86/188/EEG
betreffende de bescherming
van werknemers tegen de

Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93) VORIGE TEKST	GEWIJZIGDE TEKST
<p>risico's van blootstelling aan lawaai op het werk;</p> <p>naar de in artikel 10 van Richtlijn 80/1107/EEG omschreven procedure, wordt opgevat als verwijzing naar de in artikel 13 vastgestelde procedure.</p> <p>3. Elke andere verwijzing in:</p> <ul style="list-style-type: none">- Richtlijn 83/477/EEG, zoals gewijzigd bij Richtlijn 91/382/EEG, betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk;- Richtlijn 86/188/EEG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan lawaai op het werk;- Richtlijn 91/322/EEG tot vaststelling van indicatieve grenswaarden ter uitvoering van Richtlijn 80/1107/EEG van de Raad betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan chemische, fysische en biologische agentia op het werk; <p>naar Richtlijn 80/1107/EEG, zoals gewijzigd bij Richtlijn 88/642/EEG, is vervallen.</p> <p>Artikel 15</p> <p>Slotbepalingen</p> <ol style="list-style-type: none">1. De Lid-Staten nemen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen aan om uiterlijk op 30 juni 1996 te voldoen aan deze richtlijn. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.2. Wanneer de Lid-Staten de in lid	

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

1 bedoelde bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen verwezen naar de onderhavige richtlijn of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking ervan. De procedure voor deze verwijzing wordt vastgesteld door de Lid-Staten.

3. De Lid-Staten delen de Commissie de teksten mede van de bepalingen van intern recht die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied reeds hebben vastgesteld of zullen vaststellen.

4. De Lid-Staten brengen om de vijf jaar aan de Commissie verslag uit over de praktische tenuitvoerlegging van deze richtlijn, onder vermelding van de standpunten van de sociale partners.

De Commissie brengt hiervan het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité op de hoogte.

Artikel 16

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

BIJLAGE

MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE
VEILIGHEID EN GEZONDHEID ALS
BEDOELD IN ARTIKEL 11 VAN DE
RICHTLIJN

1. Voorafgaande opmerking

De in deze bijlage vastgestelde verplichtingen zijn van toepassing wanneer de kenmerken van de werkplek, de werkzaamheid, de omstandigheden of een bepaald risico zulks vereisen.

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>2. Verplichtingen in verband met toezicht</p> <p>2.1. Verantwoordelijke persoon</p> <p>Een door de werkgever in overeenstemming met de nationale wetgeving en/of praktijken benoemde verantwoordelijke en bevoegde persoon heeft te allen tijde de leiding van iedere werkplek waar chemische agentia en werknemers aanwezig zijn.</p> <p>De werkgever kan zelf de in het eerste lid bedoelde verantwoordelijkheid op zich nemen, indien hij beschikt over de vaardigheden en deskundigheid die hiervoor vereist zijn overeenkomstig de nationale wetgeving en/of praktijken.</p> <p>2.2. Toezicht</p> <p>Teneinde de bescherming van de gezondheid en veiligheid van de werknemers tijdens alle verrichte werkzaamheden te waarborgen, wordt het noodzakelijke toezicht uitgevoerd door bevoegde personen die beschikken over de nodige kennis, ervaring en vaardigheden voor dit doel, overeenkomstig de nationale wetgeving en/of praktijken, en zijn benoemd door de werkgever en namens hem handelen.</p> <p>De werkgever kan het in het eerste lid bedoelde toezicht zelf uitoefenen, indien hij beschikt over de hiertoe benodigde vaardigheden en deskundigheid overeenkomstig de nationale wetgeving en/of praktijken.</p> <p>3. Beschermende maatregelen</p> <p>3.1. Er dienen maatregelen te worden getroffen om de</p>	<p>3.1. Er dienen maatregelen te worden getroffen om de</p>

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

aanwezigheid van schadelijke en/of mogelijk explosieve stoffen in de atmosfeer vast te stellen en de concentratie van dergelijke stoffen te meten.

Indien het veiligheids- en gezondheidsdocument zulks vereist worden controleapparatuur om gasconcentraties op bepaalde plaatsen automatisch en voortdurend te meten, automatische alarminstallaties en apparatuur om de stroomvoorziening van elektrische installaties en interne verbrandingsmotoren automatisch af te sluiten, aangebracht.

Wanneer automatische metingen verplicht zijn, moeten de gemeten waarden zoals voorgeschreven in het gezondheids- en veiligheidsdocument worden geregistreerd en bijgehouden.

- 3.2. De werkgever draagt er zorg voor dat elk chemisch agens dat overeenkomstig de criteria van bijlage VI van Richtlijn 67/548/EEG moet worden ingedeeld als een carcinogene stof van categorie 1 of 2, of als een mutagene stof of chemisch agens dat toxisch is voor de voortplanting, voor zover dat technisch mogelijk is, wordt verwijderd of vervangen door een chemisch agens of proces dat in de gebruiksomstandigheden niet gevaarlijk of minder gevaarlijk is voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers. Indien het technisch niet mogelijk is het chemische agens te vervangen door een agens of een proces dat niet gevaarlijk of minder gevaarlijk is voor de gezondheid en de veiligheid dient de werkgever het risico te verminderen, waarbij hij de voorkeur geeft aan de produktie en het gebruik van het

GEWIJZIGDE TEKST

aanwezigheid van schadelijke en/of mogelijk explosieve stoffen in de atmosfeer vast te stellen en de concentratie van dergelijke stoffen te meten en te registreren.

Indien het veiligheids- en gezondheidsdocument zulks vereist wordt passende controle- en veiligheidseapparatuur die zonodig de produktie kan stopzetten, aangebracht.

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>chemische agens in een gesloten systeem.</p> <p>3.3. De werkgever draagt er, gebruik makend van de in artikel 8 bedoelde procedure, zorg voor dat de blootstelling van werknemers aan een chemisch agens op het werk niet de voor dat chemisch agens vastgestelde grenswaarde overschrijdt.</p> <p>3.4. Indien blootstelling plaatsvindt aan meer dan een chemisch agens waarvoor grenswaarden zijn vastgesteld, worden de effecten als cumulatief beschouwd tenzij een nauwkeurige evaluatie van hun gezamenlijk effect bekend is.</p> <p>3.5. De werkgever voert de periodieke metingen van de chemische agentia op de werkplek uit die nodig zijn, in het bijzonder in verband met de grenswaarden, tenzij hij op andere wijze duidelijk aantoont dat voldoende bescherming tot stand is gebracht. Alle metingen worden, met gebruikmaking van een betrouwbare techniek, door een bevoegd persoon verricht.</p> <p>3.6. De metingen worden zodanig uitgevoerd dat het resultaat representatief is voor de blootstelling van de werknemer aan het agens of de agentia in kwestie.</p> <p>4. Bescherming tegen abnormale risico's</p> <p>4.1. Ten einde de gezondheid en veiligheid van de werknemers te beschermen tegen voorvallen, ongevallen of noodsituaties die kunnen leiden tot abnormale, voor de gezondheid en veiligheid van de werknemers schadelijke omstandigheden, stelt de werkgever</p>	<p>3.4. Indien blootstelling plaatsvindt aan meer dan een chemisch agens waarvoor grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling zijn vastgesteld, worden de effecten als cumulatief beschouwd tenzij een nauwkeurige evaluatie van hun gezamenlijk effect bekend is.</p>

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

procedures (actieplannen)
op die in werking kunnen
treden wanneer zulke
incidenten zich voordoen,
zodat passende maatregelen
kunnen worden getroffen.

4.2. Indien zich een dergelijk
voorval voordoet, stelt de
werkgever de werknemers
hiervan onmiddellijk in
kennis. Totdat de situatie
is genormaliseerd en de
oorzaak van de abnormale
omstandigheden zijn
weggenomen:

- stelt de werkgever
onverwijld de oorzaak
vast en neemt passende
maatregelen om de
situatie zo snel
mogelijk te
normaliseren;
- mogen alleen de
werknemers die van
essentieel belang zijn
voor het uitvoeren van
reparaties en andere
noodzakelijke
werkzaamheden in de
getroffen zone werken.

4.3. De werknemers die
toestemming hebben om in de
getroffen zone te werken,
worden uitgerust met
geschikte beschermende
kleding, persoonlijke
beschermende uitrusting en
gespecialiseerde
veiligheidsuitrusting en -
apparaten die zij moeten
gebruiken zolang de
abnormale situatie
voortduurt; deze situatie
mag niet permanent zijn.
Onbeschermden personen mogen
niet in de getroffen zone
verblijven.

4.4.1 Indien schadelijke stoffen
zich in de atmosfeer
ophopen of kunnen ophopen,
worden passende maatregelen
getroffen om hun
verzameling aan de bron en
verwijdering te waarborgen.

Onverminderd de bepalingen
voor de bescherming van de
openbare gezondheid en het
milieu moet het systeem in
staat zijn om dergelijke

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>gevaarlijke atmosferen zodanig te verspreiden dat de werknemers geen gevaar lopen.</p> <p>4.4.2 Onverminderd Richtlijn 89/656/EEG van de Raad (1) dient geschikte en voldoende ademhalings- en reanimatie-apparatuur beschikbaar te zijn in zones waar werknemers kunnen worden blootgesteld aan atmosferen die schadelijk voor de gezondheid zijn.</p> <p>In dergelijke gevallen dient een voldoende aantal werknemers dat in het gebruik van dergelijke apparatuur is geoefend op de werkplek aanwezig te zijn.</p> <p>De apparatuur dient op gepaste wijze te worden opgeslagen en onderhouden.</p> <p>4.4.3 Indien toxische gassen in de atmosfeer aanwezig zijn of kunnen zijn, dient een beschermingsplan te bestaan waarin de beschikbare beschermingsapparatuur en de getroffen preventieve maatregelen nauwkeurig worden omschreven, dat ter beschikking wordt gesteld van de bevoegde autoriteiten.</p> <p>4.5. De werkgever draagt er zorg voor dat informatie over noodmaatregelen ter zake van chemische agentia op verzoek ter beschikking wordt gesteld van de desbetreffende interne of externe diensten voor ongevallen en noodsituaties. Deze informatie omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorafgaande melding van relevante werkplekgevaren, maatregelen voor het vaststellen van gevaren, voorzorgsmaatregelen en procedures zodat de 	<p>4.4.3 Indien toxische chemische agentia in de atmosfeer aanwezig zijn of kunnen zijn, en dit noodzakelijk blijkt uit de risicobeoordeling, dient een beschermingsplan te bestaan waarin de beschikbare beschermingsapparatuur en de getroffen preventieve maatregelen nauwkeurig worden omschreven, dat ter beschikking wordt gesteld van de bevoegde autoriteiten.</p>

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>nooddiensten hun eigen responsprocedures en voorzorgsmaatregelen kunnen voorbereiden; en</p> <ul style="list-style-type: none"> - alle beschikbare informatie over specifieke gevaren die ontstaan of kunnen ontstaan op het ogenblik van een ongeval of noodsituatie, daaronder begrepen informatie over overeenkomstig punt 4.1 hierboven opgestelde procedures. <p>5. Informatie omtrent ontheffingen</p> <p>5.1. Wanneer een werkgever overeenkomstig artikel 7, lid 2, een verzoek om ontheffing van een verbod of beperking indient, verstrekt hij de volgende gegevens aan de bevoegde autoriteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de per jaar te gebruiken hoeveelheden; - de te verrichten werkzaamheden, reacties of processen; - het aantal werknemers dat het risico loopt, blootgesteld te worden; - de geplande voorzorgsmaatregelen ter bescherming van de gezondheid en veiligheid van de betrokken werknemers; - de technische en organisatorische maatregelen die moeten worden genomen om de blootstelling van werknemers te voorkomen. <p>6. Onderhoud van de veiligheidsuitrusting</p> <p>Een toereikende veiligheidsuitrusting wordt te allen tijde gereed voor gebruik en bedrijfsklaar gehouden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - de reden waarom om ontheffing wordt verzocht;

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

Bij het onderhoud wordt op gepaste wijze rekening gehouden met de in het bedrijf uitgevoerde werkzaamheden.

7. Speciale maatregelen in verband met het gezondheidstoezicht

De werkgever draagt er zorg voor dat voor iedere werknemer die is blootgesteld aan

- een chemisch agens waarvan bekend is dat het sensibilisatie veroorzaakt;
- de volgende chemische agentia:

arsenicum en -verbindingen, beryllium, cadmium en -verbindingen, koolstofdioxide, chromaten (Cr6+), kobalt, lood en -verbindingen, kwik en -verbindingen, organofosforesters, tetrachloorethaan;

medisch wordt gecontroleerd indien hij zulks wenst.

Wanneer biologisch toezicht wordt uitgeoefend, maakt dit deel uit van het gezondheidstoezicht. Wanneer dit door de aard van het risico wenselijk is, wordt het biologisch toezicht gebruikt om de preklinische effecten op de gezondheidstoestand van de werknemers aan het licht te brengen ten einde maatregelen ter voorkoming van klinische achteruitgang mogelijk te maken. De resultaten van het biologisch toezicht mogen niet worden gebruikt om de

GEWIJZIGDE TEKST

Personeelsleden die een veiligheidsuitrusting moeten dragen, dienen te worden getraind in het gebruik ervan.

Als de beoordeling zoals bedoeld in artikel 3, lid 2, op een ernstig gezondheidsrisico duidt, is de medische controle verplicht. De werknemers worden van deze verplichting in kennis gesteld voordat de desbetreffende taak hen wordt opgedragen.

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

werknemers te discrimineren.

Biologische grenswaarden en
bijbehorende voorschriften
worden beschouwd als onderdeel
van het gezondheidstoezicht.

Wanneer als resultaat van het
gezondheidstoezicht wordt
vastgesteld dat een werknemer
lijdt aan een abnormaliteit die
geacht wordt het gevolg te zijn
van blootstelling aan een
chemisch agens, moet de
werkgever:

- het overeenkomstig artikel
3 opgestelde veiligheids-
en gezondheidsdocument
herzien;
- met inachtneming van het
advies van de arts of de
medische instantie
specifieke maatregelen
uitvoeren ter opheffing of
vermindering van de
blootstelling, daaronder
begrepen de mogelijkheid de
werknemer ander werk te
geven met een geringer
blootstellingsrisico;
- zorgen voor voortdurend
medisch toezicht en
maatregelen treffen voor
controle van de
gezondheidstoestand van
elke andere werknemer die
op soortgelijke wijze is
blootgesteld geweest. In
dergelijke gevallen kan de
bevoegde arts of medische
instantie adviseren de
blootgestelde personen een
medisch onderzoek te laten
ondergaan.

De arts of de medische
instantie stelt de werknemer op
de hoogte van de resultaten van
de medische controle die op hem
persoonlijk betrekking hebben,
daaronder begrepen informatie
en advies over enigerlei
medische controle die de
werknemer na beëindiging van de
blootstelling dient te
ondergaan.

8. Bijhouden van dossiers

Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93) VORICE TEKST	GEWIJZIGDE TEKST
<p>8.1 De werkgever zorgt ervoor dat het overeenkomstig artikel 3 opgestelde veiligheids- en gezondheidsdocument voldoende bijzonderheden bevat over de informatie waarop het is gebaseerd en over de toegepaste risico-analysemethoden om de bevoegde instantie in staat te stellen de evaluatie en de maatregelen om risico's op te heffen of te verminderen, te beoordelen.</p> <p>Het dossier moet ten minste vijf jaar worden bewaard of herzien en het moet op verzoek ter beschikking worden gesteld van de werknemers of hun vertegenwoordigers om de bevoegde autoriteit.</p> <p>8.2 De Lid-Staten stellen maatregelen vast om ervoor te zorgen dat voor iedere werknemer die overeenkomstig het bepaalde in artikel 9 gezondheidstoezicht ondergaat, een medisch dossier wordt aangelegd en bijgehouden. Het medisch dossier bevat een samenvatting van de resultaten van de uitgevoerde medische controles en van eventuele controlegegevens die representatief zijn voor de blootstelling van de individuele werknemer. Het wordt, met inachtneming van het medisch geheim, bijgehouden overeenkomstig de nationale wetten en praktijken.</p> <p>De medische dossiers moeten ten minste veertig jaar na de laatste notitie worden bewaard. De bevoegde autoriteit ontvangt op haar verzoek een kopie van het dossier. Overeenkomstig de nationale wetten en praktijken heeft de individuele werknemer toegang tot het medisch dossier dat op hem persoonlijk betrekking heeft.</p> <p>Indien een onderneming haar werkzaamheden staakt, worden de medische dossiers overeenkomstig de nationale wetten en praktijken aan de bevoegde autoriteit overgedragen.</p>	<p>8.2 De Lid-Staten stellen maatregelen vast om ervoor te zorgen dat voor iedere werknemer die overeenkomstig het bepaalde in artikel 9 gezondheidstoezicht ondergaat, een gezondheids- en blootstellingsdossiers wordt aangelegd en bijgehouden. Het gezondheids- en blootstellingsdossiers bevat een samenvatting van de resultaten van de uitgevoerde medische controles en van eventuele controlegegevens die representatief zijn voor de blootstelling van de individuele werknemer. Het wordt, met inachtneming van het medisch geheim, bijgehouden overeenkomstig de nationale wetten en praktijken.</p> <p>De gezondheids- en blootstellingsdossiers moeten ten minste veertig jaar na de laatste notitie worden bewaard. De bevoegde autoriteit ontvangt op haar verzoek een kopie van het dossier. Overeenkomstig de nationale wetten en praktijken heeft de individuele werknemer toegang tot het gezondheids- en blootstellingsdossier dat op hem persoonlijk betrekking heeft.</p> <p>Indien een onderneming haar werkzaamheden staakt, worden de gezondheids- en blootstellingsdossiers overeenkomstig de nationale wetten en praktijken aan de bevoegde autoriteit</p>

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>9. Informatie over chemische agentia</p> <p>9.1 De over chemische agentia aan de werknemer te verstrekte informatie omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de identiteit van het agens of de agentia waaraan blootstelling kan plaatsvinden; - risico's voor gezondheid en veiligheid die voortvloeien uit de werkzaamheid of het proces of uit een mogelijke blootstelling op de werkplek; - de voorzorgsmaatregelen die de werkgever ter verkleining van het risico hoeft getroffen, daaronder begrepen informatie over opslagvoorzieningen, veilige opslag en intern transport, vervoer en afvalverwijdering binnen de onderneming; - de voorzorgsmaatregelen die de werkgever ter vermindering van de blootstelling moet nemen, daaronder begrepen het gebruik van individuele beschermingsmiddelen; - de relevante grenswaarde voor herhaaldelijke blootstelling; - de gevolgen van een 	<p>overgedragen.</p>

<p>Gewijzigd voor een Commissie (PB C 165 van 16.6.93)</p> <p>VORIGE TEKST</p>	<p>GEWIJZIGDE TEKST</p>
<p>voorspelbare abnormale situatie, daaronder begrepen een te grote blootstelling en de te nemen actie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opgestelde actieplannen; - maatregelen voor eerste hulp; - brandbestrijdingsmethoden; - de actie die is ondernomen of nog moet worden ondernomen in het geval van een onopzettelijke lozing of een voorval, ongeval of noodsituatie waarbij een chemisch agens is betrokken; - alle beperkingen ten aanzien van het gebruik van agentia of beperking van de toegang tot aangewezen zones met inbegrip van aanwijzingen voor het herkennen van dergelijke zones; - de meest recente gegevens betreffende de uitslag van metingen van blootstelling. <p>9.2. De werkgever draagt er zorg voor dat de vaten en leidingen die gebruikt worden voor chemische agentia op het werk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in het geval van chemische agentia die vallen onder de 	<ul style="list-style-type: none"> - Indien een chemisch agens op de werkplaats onder de generische of merknaam ervan voldoende kan worden geïdentificeerd, wordt het gebruik van deze laatste naam toegestaan.

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

definitie van
gevaarlijke stoffen of
preparaten in
overeenstemming met de
Richtlijnen 67/548/EEG
en 88/379/EEG, zoals
gewijzigd, zijn
voorzien van
veiligheidsaanduidingen
in overeenstemming met
Richtlijn 92/58/EEG.
Voorts wordt informatie
verstrekkt of door
middel van etikettering
op het vat of door
andere geschikte
methoden omtrent de
inhoud en de gevaren
ervan, de identiteit en
de risico- en
veiligheidszinnen
overeenkomstig de in
bijlage VI van
Richtlijn 67/548/EEG en
in Richtlijn 88/379/EEG
vastgelegde criteria;

- in het geval van andere
chemische agentia zijn
gemarkeerd of
anderszins voorzien
zijn van een aanduiding
van de aard van de
inhoud.

9.3. De werkgever draagt er zorg
voor dat voor chemische
agentia gebruikte vaten die
bij levering aan de
werkgever geëtiketteerd
zijn, op de werkplek van
een etiket zijn voorzien
zolang als het chemisch
agens gevaar kan opleveren.

9.4. De werkgever stelt
werknemers of hun
vertegenwoordigers op hun
verzoek in het bezit van
een door de leverancier
overeenkomstig artikel 10
van Richtlijn 88/379/EEG en
artikel 27 van Richtlijn
92/32/EEG verstrekt
veiligheidsinformatieblad
of, wanneer deze
richtlijnen niet van
toepassing zijn, van een

Kleinere vaten die
chemische agentia bevatten
die uit een bulkvoorraad
afkomstig zijn, dienen
eveneens naar behoren
geëtiketteerd te zijn.

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

informatieblad van
soortgelijk formaat en
inhoud dat relevante
gegevens bevat.

9.5. De bevoegde autoriteit ziet erop toe dat werkgevers informatie kunnen verkrijgen omtrent chemische agentia ten einde de veiligheid en gezondheid van de werknemers op het werk te beschermen.

10. Grenswaarden en biologische grenswaarden

10.1. Grenswaarden (3) voor beroepsmatige blootstelling

EINECS nr. (*)	CAS nr. (*)	Naam van het agens	Grenswaarden (*)	
			mg/m ³ (*)	ppm (*)
		Metaallic lood en zijn sauerbindingen	0,15	—

- (1) EINECS: European Inventory of Existing Chemical Substances (Europese Inventaris van bestaande chemische handelstoffen).
- (2) CAS: Chemical Abstract Service.
- (3) Tenzij anders vermeld, gemeten of berekend in verhouding tot een referentieperiode van 8 uur.
- (4) mg/m³: milligram per kubieke meter.
- (5) ppm: ppm uitgedrukt in luchtvolume (ml/m³).
- (6) Bij een temperatuur van 20 °C en 101,3 KPa (760 mm kwikdruk).

10.2. Biologische grenswaarden

(a) Lood

Biologisch toezicht omvat, afgezien van de in punt 11, onder b), vermelde uitzondering, meting van het individuele bloedloodgehalte (PdB); de biologische grenswaarde is

70 µg Pb/100 ml bloed.

De voor een analyse te

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

gebruiken methode is
atomaire-
absorptiespectrometrie.

11. Bijzondere maatregelen in
verband met lood

a) De biologische controle kan
ook een of meer van de
volgende biologische
indicatoren omvatten:

- delta-
aminolaevulinezuur in
de urine (ALAU);
- zinkprotoporfyrine
(ZPP);
- delta-
aminolaevulinezuur
dehydratase in het
bloed (ALAD).

De verwante te gebruiken
methodes voor de analyse
van monsters zijn:

b) De meting van het
bloedloodgehalte (PbB) kan
worden vervangen door die van
ALAU wanneer het werknemers
betreft die korter dan een
maand het risico van sterke
blootstelling hebben gelopen.
In dit geval gelden de volgende
grenswaarden voor ALAU:

20 mg/g creatinine

c) Biologisch toezicht wordt ten
minste iedere zes maanden
uitgevoerd; deze periode mag
worden teruggebracht tot
eenmaal per jaar wanneer
tezelfder tijd:

- de uitslag van de metingen
betreffende individuen of
groepen werknemers bij de
voorafgaande twee
opeenvolgende gelegenheden
tijdens welke controle werd
uitgevoerd, een
loodconcentratie in de
lucht van meer dan 0,075
mg/m³ en minder dan 0,1
mg/m³ heeft aangetoond;
- het PbB-niveau van iedere
afzonderlijke werknemer

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

niet hoger is dan 50 µg
Pb/100 ml bloed.

GEWIJZIGDE TEKST

12. Eisen inzake de meetmethoden
- a) De meetmethode moet resultaten opleveren die representatief zijn voor de blootstelling van de werknemer.
- b) Voor het bepalen van de blootstelling van de werknemer op de arbeidsplaats moet zoveel mogelijk monsternemings-apparatuur op het lichaam van de werknemer worden gebruikt. Wanneer een groep van werknemers op een zelfde plaats identieke of soortgelijke taken uitvoert en een gelijksoortige blootstelling ondergaat, mag de monsterneming binnen de groep worden verricht, zodanig dat deze representatief is. Vaste meetsystemen mogen worden gebruikt indien de meetresultaten het mogelijk maken de blootstelling van de werknemer op de arbeidsplaats te beoordelen. De monsters moeten zoveel mogelijk ter hoogte van de ademhalingsorganen en in de onmiddellijke nabijheid van de werknemer worden genomen. In twijfelgevallen dienen de metingen te worden verricht op de plaats waar het risico het grootst is.
- c) De gebruikte meetmethode moet worden aangepast aan het te meten agens, de voorgeschreven grenswaarde en de atmosfeer op de arbeidsplaats. Het meetresultaat moet de concentratie van het agens exact en in

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

verhouding tot de
grenswaarde weergeven.

- d) Indien de gebruikte meetmethode niet specifiek betrekking heeft op het te meten agens, moet de waarde integraal worden toegeschreven aan het betrokken agens.
- e) De detectiegrens, de gevoeligheid en de precisie van de meetmethode moeten zijn aangepast aan de grenswaarde.
- f) De juistheid van de meetmethode zou gewaarborgd moeten zijn.
- g) De gebruikte meetmethode moet haar waarde in de praktijk bewezen hebben.
- h) Indien de Europese Commissie voor normalisatie (CEN) algemene eisen bekendmaakt voor de methoden en toestellen die worden gebruikt bij metingen op de arbeidsplaats, alsmede de daarbij horende controlevoorschriften, moet daarmee rekening worden gehouden bij de keuze van de passende meetmethoden.

Testspecificaties voor meting van deeltjes in representatieve luchtmonsters op de arbeidsplaats.

- a) Het gehalte aan gesuspendeerd materiaal dient in relatie tot het effect te worden gemeten; daarom moet bij de monsternamen ofwel de inspirabele fractie ofwel de respirabele fractie te worden gemeten. Daartoe dient een deeltjesscheiding op basis van de aerodynamische diameter als equivalent van de depositie bij ademhaling te worden uitgevoerd.

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

Aangezien er nog geen geschikte apparatuur voor monstername op de arbeidsplaats beschikbaar is, is er behoefte aan een praktische leidraad voor een uniforme meting.

- b) De fractie van het gesuspendeerde materiaal die door een werknemer door mond en/of neus kan worden ingeademd, wordt gelijkgesteld aan de inspirabele fractie.

Bij wijze van voorbeeld wordt voor de monstername gebruikt gemaakt van apparatuur, met een inspiratiesnelheid van 1,25 m/s +/- 10% of apparatuur die voldoet aan ISO/TR 7708 1983 (E).

In het eerste bij wijze van voorbeeld genoemde geval - dient, bij aan de proefpersoon bevestigde monsternameapparatuur, de inlaat gedurende de gehele monstername evenwijdig aan het gezicht te zijn geplaatst, -dienen, bij monstername op een vast punt, de plaatsing en vorm van de inlaat zodanig te zijn dat er monsters kunnen worden genomen die representatief zijn voor de blootstelling bij verschillende stroomrichtingen,

- is de plaatsing van de inlaat van het monsternameapparaat van weinig belang ingeval de stroomsnelheden in de omgevingslucht zeer laag zijn,

- wordt horizontale monstername in alle richtingen aanbevolen ingeval de stroomsnelheid 1 m/s of hoger is.

- c) De respirabele fractie

Gewijzigd voor een Commissie
(PB C 165 van 16.6.93)

VORIGE TEKST

GEWIJZIGDE TEKST

van het gesuspendeerde
materiaal behelst het
materiaal dat een
scheidingssysteem is
gepasseerd dat een
gelijkwaardig effect
heeft als de
theoretische
scheidingsfunctie van
een
sedimentatieseparator
die 50% scheiding
oplevert bij deeltjes
met een aerodynamische
diameter van 5 µm
(Verdrag van
Johannesburg van 1979).

- d) Indien CEN
specificaties opstelt
voor de monsternamen van
gesuspendeerd materiaal
op de arbeidsplaats,
dient daaraan de
voorkeur te worden
gegeven.

Andere methoden mogen
worden gebruikt mits
die dezelfde of
scherpere conclusies
opleveren voor de
naleving van de
grenswaarden.

ISSN 0254-1513

COM(94) 230 def.

DOCUMENTEN

NL

04

Catalogusnummer : CB-CO-94-243-NL-C

ISBN 92-77-69579-X

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
L-2985 Luxemburg